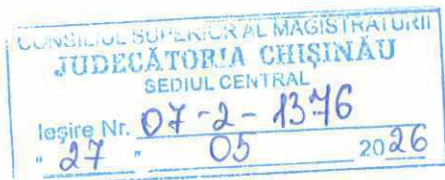

**JUDECĂTORIA
CHIȘINĂU
(sediul central)**

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. N. Zelinski, 13
Email: jbotanica@justice.md; Tel.: /+373 22/ 52-20-21
www.instante.justice.md

**Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28**

Judecătoria Chișinău (sediul central), Vă expediază încheierea din data de 26 mai 2026, precum și înscrisurile ce interesează soluționarea excepției de neconstituționalitate în privința exercitării controlului constituționalității noțiunii „creditori ai masei” din art. 2 al Legii insolvențabilității nr. 149/2012, în coroborare cu art. 43 alin. (1) și art. 68 alin. (10) din aceeași lege, în măsura în care aceste prevederi nu reglementează cu suficientă claritate condițiile, limitele și procedura prin care o creanță contestată, pretins apărută după intentarea procesului de insolvențabilitate, poate fi calificată drept creanță a masei debitoare și valorificată din contul debitorului insolvent printr-o contestație împotriva măsurilor administratorului insolvențabilității, cu efect patrimonial echivalent unei acțiuni în realizarea dreptului, din perspectiva art. 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție, ridicate la cererea avocatului Leșanu Tudor acționând în interesele SA „Scana”, în cadrul examinării contestației depusă de SRL „Basconslux” împotriva măsurilor administratorului insolvențabilității SA „Scana”, solicitând obligarea acestuia și a SA „Scana” de către instanță să achite companiei SRL „Basconslux”.

Anexe:

1. Încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul central), din 26.05.2026 - **4 file**.
2. Sesizare privind excepția de neconstituționalitate.

**Vicepreședinte interimar
al Judecătoriei Chișinău sediul (central)**

Arhip Alexandru

Ex: Boclinca Gabriela

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

a noțiunii „creditori ai masei” din art. 2 al Legii insolvenței nr. 149/2012

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

„04” mai 2026

A.2. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Nume: Culcițchi

2. Prenume: Anatolie

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței

1. La 10.10.2024, SRL „Basconslux” a depus contestație împotriva măsurilor administratorului insolvenței SA „Scana”, în temeiul art. 68 alin. (10) din Legea insolvenței, solicitând obligarea SA „Scana”, aflată în procedura planului de restructurare, și a administratorului insolvenței la achitarea sumei de 34 283 577,11 lei pentru pretinse lucrări de construcție.
2. În motivarea contestației, SRL „Basconslux” invocă faptul că pretinsa sa creanță ar fi o creanță a masei, în sensul art. 2 din Legea insolvenței, deoarece ar fi apărut după intentarea procesului de insolvență. În continuare, SRL „Basconslux” susține că, potrivit art. 43 alin. (1) din Legea insolvenței, o asemenea creanță trebuie achitată prioritar.
3. Prin această construcție, SRL „Basconslux” solicită, în realitate, nu verificarea unei măsuri a administratorului insolvenței, ci obligarea debitorului la plata unei sume de bani. Formal, cererea este intitulată contestație împotriva măsurilor administratorului. În substanță, aceasta este o acțiune patrimonială în încasarea unei pretinse datorii comerciale.
4. SA „Scana” a contestat existența, temeiul, întinderea și exigibilitatea pretinsei creanțe. S-a arătat că, în procedura planului de restructurare, administratorul insolvenței nu are atribuții de conducere a debitorului, ci atribuții de supraveghere. După confirmarea planului, debitorul reîntre în dreptul de administrare a masei debitoare, iar achitarea datoriilor curente ține de competența debitorului, prin organele sale statutare, în limitele planului confirmat.
5. De asemenea, SA „Scana” a indicat că nu există o datorie certă și exigibilă față de SRL „Basconslux”. Plata pretinselor lucrări era condiționată de semnarea actelor de finalizare/predare-primire, de aprobarea actelor de către Comitetul creditorilor și de existența documentelor justificative. Aceste condiții nu sunt îndeplinite. Factura invocată nu este semnată, suma este contestată, iar actele de divergență indică diferențe majore între lucrările pretinse și lucrările real executate.
6. Astfel, cauza pendinte nu privește executarea unei obligații certe a masei debitoare. Ea privește un litigiu contractual complex, în care trebuie stabilite existența creanței, temeiul contractual, volumul lucrărilor, scadența, exigibilitatea, valoarea reală și eventualele obiecții ale debitorului.
7. Un asemenea litigiu nu poate fi soluționat pe calea art. 68 alin. (10) din Legea insolvenței. Această normă nu este o acțiune de drept comun în încasarea datoriei. Ea nu poate servi pentru obținerea unui titlu de plată împotriva debitorului, sub aparența contestării unei măsuri a administratorului insolvenței.

C. Obiectul sesizării

8. Prezenta sesizare are ca obiect controlul constituționalității textului: „creditori ai masei – creditori ale căror creanțe față de debitor au apărut după intentarea procesului de insolvență și se execută în prealabil, în mod curent, pe măsura apariției lor”, prevăzut de art. 2 al Legii insolvenței nr. 149/2012, în coroborare cu: art. 43 alin. (1) din Legea insolvenței, în partea în care reglementează executarea prioritară a obligațiilor masei debitoare și cu: art. 68 alin. (10) din Legea insolvenței, în măsura în care acesta permite contestarea măsurilor administratorului/lichidatorului.

9. Critica de neconstituționalitate vizează neclaritatea normei și omisiunea legislativă de a reglementa expres dacă simpla invocare a unei creanțe apărute după intentarea procesului de insolvență conferă persoanei statutul de „creditor al masei” și îi permite să obțină plata pretinsei creanțe în procedura de insolvență, fără acțiune separată în realizarea dreptului, fără achitarea taxei de stat, fără examinarea litigiului de către instanța competentă material și fără constatarea creanței printr-un titlu judecătoresc.
10. Problema constituțională nu privește existența categoriei creditorilor masei. Această categorie este necesară în procedura insolvenței. Problema constă în faptul că legea nu delimitează suficient între: creditorul real al masei, titular al unei creanțe certe, lichide și exigibile, recunoscute sau stabilite potrivit legii, și persoana care doar pretinde existența unei creanțe, fără ca aceasta să fie recunoscută, probată, exigibilă sau constatată prin hotărâre judecătorească.
11. În această parte, norma permite o interpretare care transformă prioritatea de plată într-un mecanism de creare, constatare și încasare a unei creanțe contestate. Or, prioritatea de executare nu poate substitui existența creanței. Mai întâi trebuie stabilit dacă dreptul există; abia ulterior poate fi discutată ordinea în care acesta se execută.

D. EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Legislația pertinentă

Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

- (1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.
- (2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16

Egalitatea

[...]

- (2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 54

Restrîngerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

- (1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

Prevederile relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (în continuare – Convenția Europeană), amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Protocolul nr.1 adițional la Convenție

Articolul 1

Protecția proprietății

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

Prevederi relevante din Legea insolvenței nr.149/2012

Articolul 2

Noțiuni principale

/.../

creditori ai masei – creditori ale căror creanțe față de debitor au apărut după intentarea procesului de insolvență și se execută în prealabil, în mod curent, pe măsura apariției lor;

/.../

Articolul 43

Modul de executare a creanțelor chirografare și a cheltuielilor masei debitoare

(1) Din masa debitoare se acoperă în primul rând cheltuielile procesului de insolvență și obligațiile masei debitoare.

/.../

Articolul 68

Exercitarea de către administrator/lichidator a atribuțiilor

(10) Reprezentantul debitorului, orice creditor pot face contestație împotriva măsurilor luate de administrator/lichidator. Instanța de insolvență va soluționa contestația în termen de 10 zile de la înregistrare, cu citarea contestatorului, a administratorului/lichidatorului și a comitetului creditorilor, având dreptul să suspende, la cererea contestatorului, executarea măsurii contestate.

Expunerea motivată a autorului asupra pretinselor încălcări a normelor constituționale:

Critica prin prisma art.23 din Constituție - Lipsa de claritate și previzibilitate a noțiunii de „creditori ai masei”

12. Art. 23 din Constituție impune ca legea să fie clară, accesibilă și previzibilă. Persoanele trebuie să poată înțelege, cu un grad rezonabil de certitudine, care sunt drepturile, obligațiile și consecințele juridice ale conduitei lor.
13. Textul „creditori ai masei” din art. 2 al Legii insolvenței nu respectă această exigență în măsura în care nu precizează dacă statutul de creditor al masei aparține doar titularului unei creanțe certe, lichide și exigibile sau poate fi invocat de orice persoană care pretinde unilateral că deține o creanță apărută după intentarea procesului de insolvență.
14. Diferența este fundamentală. O creanță este un drept patrimonial determinat, opozabil debitorului și susceptibil de executare. O pretenție este doar afirmația unei persoane că ar deține un asemenea drept. Până la recunoaștere, probare sau constatare printr-un titlu prevăzut de lege, pretenția nu poate fi tratată ca o creanță executabilă.
15. Art. 2 al Legii insolvenței nu face această distincție. El indică doar momentul apariției creanței – după intentarea procesului de insolvență – și efectul plății prioritare. Norma nu precizează cine, în ce procedură, cu ce garanții și prin ce act stabilește că acea creanță există cu adevărat, că este certă, că este exigibilă și că poate fi plătită din masa debitoare.
16. Această omisiune creează riscul ca o persoană care nu deține încă o creanță confirmată să se autocalifice drept creditor al masei și să pretindă plata prioritara. În acest caz, noțiunea de „creditor al masei” încetează să mai fie o categorie juridică și devine o formulă procedurală prin care se ocolește judecata de drept comun.
17. Legea trebuie să distingă între prioritatea unei creanțe existente și procedura de constatare a unei creanțe contestate. Prioritatea nu poate înlocui existența dreptului. O normă care permite această confuzie nu este previzibilă.
18. Această lipsă de claritate este amplificată prin coroborarea art. 2 cu art. 43 alin. (1). Art. 43 alin. (1) stabilește plata prioritara a obligațiilor masei. Totuși, norma nu indică dacă prioritatea se aplică și în cazul obligațiilor contestate sau doar după ce existența lor a fost stabilită în mod legal. În lipsa acestei precizări, se ajunge la o interpretare periculoasă în care, orice pretenție formulată după intentarea insolvenței poate fi prezentată ca obligație a masei și cerută spre plată cu prioritate.
19. Această interpretare este incompatibilă cu art. 23 din Constituție. Debitorul, creditorii validați și instanța trebuie să știe cu claritate dacă un pretins creditor al masei are dreptul să ceară plata imediată sau, dimpotrivă, trebuie mai întâi să obțină constatarea creanței în procedura corespunzătoare.
20. În lipsa unei asemenea delimitări, legea permite rezultate arbitrare. Aceeași pretenție poate fi tratată de o instanță ca litigiu de drept comun, iar de altă instanță ca incident de insolvență. Aceeași cerere poate fi supusă taxei de stat într-o procedură și scutită în alta. Aceeași creanță contestată poate necesita hotărâre judecătorească într-un caz, dar poate fi încasată prin art. 68 alin. (10) în alt caz. O asemenea stare normativă nu satisface exigența de previzibilitate. Legea nu trebuie să lase deschisă posibilitatea ca o definiție să fie transformată într-un instrument de încasare.

21. Distinct, interpretarea propusă de SRL „Basconslux” permite eludarea regimului legal al taxei de stat. Dacă pretenția de 34 283 577,11 lei ar fi fost înaintată pe calea acțiunii patrimoniale, în fața instanței competente de drept comun, reclamantul ar fi trebuit să achite taxa de stat în mărime de 287 598,34 lei. Prin folosirea art. 68 alin. (10) din Legea insolvenței, se urmărește obținerea aceluiași rezultat — obligarea debitorului la plata unei sume de bani — fără suportarea obligației fiscale aferente unei asemenea cereri. Aceasta demonstrează că procedura contestației împotriva măsurilor administratorului este utilizată într-un scop străin naturii sale juridice. O procedură incidentă, urgentă și tehnică nu poate deveni o cale privilegiată de valorificare a unei pretenții patrimoniale, cu evitarea taxei de stat, a competenței materiale și a garanțiilor procesului contradictoriu.

Critica prin prisma art.20 din Constituție - Accesul la instanța competentă și interdicția substituirii procedurii de drept comun

22. Art. 20 din Constituție garantează accesul la justiție și dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente. Această garanție nu privește doar posibilitatea formală de a sesiza o instanță. Ea presupune examinarea cauzei de către instanța competentă, în procedura prevăzută de lege și cu garanțiile procesuale adecvate naturii litigiului.
23. În prezenta cauză, SRL „Basconslux” nu solicită doar verificarea unei măsuri a administratorului insolvenței. Prin contestația depusă, se solicită obligarea SA „Scana” la plata sumei de 34 283 577,11 lei. Prin urmare, obiectul real al cererii este unul patrimonial.
24. O asemenea cerere presupune examinarea unui litigiu de drept comun. Instanța trebuie să verifice contractul, executarea lucrărilor, actele de predare-primire, facturile, actele de divergență, scadența, exigibilitatea, întinderea datoriei și obiecțiile debitorului. Aceste chestiuni nu sunt accesorii. Ele constituie chiar fondul raportului juridic litigios.
25. Art. 68 alin. (10) din Legea insolvenței nu a fost instituit pentru asemenea litigii. Această normă reglementează contestarea măsurilor administratorului sau lichidatorului. Ea permite controlul legalității conduitei administratorului în exercitarea atribuțiilor sale. Ea nu creează o acțiune în realizarea dreptului împotriva debitorului și nu conferă instanței de insolvență competența de a dispune încasarea unor creanțe comerciale contestate.
26. Curtea Constituțională a explicat, în DCC nr. 2 din 16.01.2020, că „măsurile” administratorului sunt acțiuni, procedee, operațiuni sau omisiuni ale administratorului în realizarea atribuțiilor sale funcționale. De asemenea, Curtea a reținut că procedura insolvenței este o procedură civilă necontencioasă, distinctă de alte proceduri prin modul de intentare, examinare și soluționare. Aceste repere exclud transformarea art. 68 alin. (10) într-o acțiune patrimonială de drept comun.
27. Prin urmare, interpretarea care permite încasarea unei creanțe contestate prin art. 68 alin. (10) afectează art. 20 din Constituție. Debitorul este lipsit de dreptul de a fi judecat în procedura corespunzătoare. Pretinsul creditor obține un avantaj procedural neprevăzut de lege. Instanța de insolvență ajunge să soluționeze un litigiu pecuniar care nu privește controlul unei măsuri a administratorului, ci existența unei datorii comerciale.
28. Aceasta nu este o simplă problemă de competență. Competența instanței este o garanție a legalității procesului. Când o cerere de încasare este examinată ca incident de insolvență, se schimbă natura procesului, regimul taxei de stat, cadrul probatoriu și limitele examinării judiciare. Accesul la justiție nu permite alegerea unei proceduri improprii doar pentru că aceasta este mai rapidă, mai ieftină sau mai avantajoasă pentru pretinsul creditor. Dreptul la

instanță competentă aparține tuturor părților, inclusiv debitorului și creditorilor existenți ai procedurii.

Critica prin prisma art.26 din Constituție - dreptul la apărare nu poate fi redus la depunerea unei referințe într-o procedură improprie

29. Art. 26 din Constituție garantează dreptul la apărare. Acest drept presupune posibilitatea reală de a combate pretenția adversarului într-o procedură adecvată, cu instrumentele procesuale necesare și cu respectarea principiului contradictorialității.
30. O cerere de încasare a sumei de 34 283 577,11 lei, întemeiată pe pretinse lucrări de construcție, nu poate fi examinată ca o simplă contestație împotriva măsurilor administratorului insolvenței. Litigiul reclamă administrarea unui probatoriu complex. Trebuie verificată executarea lucrărilor, valoarea acestora, actele primare, semnarea facturilor, divergențele dintre părți, condițiile contractuale privind scadența și aprobarea de către Comitetul creditorilor.
31. Dacă o asemenea pretenție este examinată în procedura art. 68 alin. (10), debitorul nu beneficiază de toate garanțiile procesuale corespunzătoare unei acțiuni patrimoniale. În mod formal, debitorul poate depune o referință. În realitate, el este atras într-un proces cu efect de încasare, deși procedura folosită nu este concepută pentru stabilirea unei creanțe litigioase.
32. Dreptul la apărare nu se reduce la posibilitatea de a răspunde. El presupune ca persoana să cunoască exact natura pretenției formulate împotriva sa și să fie judecată în cadrul procedural prevăzut de lege pentru acea pretenție. Atunci când o acțiune de încasare este camuflată într-o contestație împotriva măsurilor administratorului, apărarea devine incompletă, iar procesul își pierde echilibrul.
33. În plus, această procedură produce o asimetrie evidentă. Pretinsul creditor evită taxa de stat aferentă unei cereri patrimoniale de peste 34 milioane lei, evită regulile obișnuite de competență și beneficiază de un cadru accelerat. Debitorul, în schimb, este expus riscului unei hotărâri cu efect patrimonial major, pronunțată într-un cadru procedural care nu a fost creat pentru asemenea litigii.
34. Această asimetrie afectează substanța dreptului la apărare. Nicio persoană nu poate fi obligată la plata unei sume importante printr-o procedură care nu stabilește cu claritate că asemenea pretenții pot fi examinate în acel cadru.

Critica prin prisma art.46 din Constituție - Protecția patrimoniului debitorului și a masei debitoare

35. Art. 46 din Constituție garantează dreptul de proprietate și protecția patrimoniului. Patrimoniul unui debitor aflat în procedura de restructurare nu este lipsit de protecție constituțională. Dimpotrivă, procedura insolvenței presupune o protecție sporită a patrimoniului, deoarece acesta reprezintă garanția comună a creditorilor.
36. Obligarea SA „Scana” la plata sumei de 34 283 577,11 lei reprezintă o ingerință directă în patrimoniul debitorului și, implicit, în masa debitoare. O asemenea ingerință poate fi admisă doar dacă are un temei legal clar, dacă creanța este reală și dacă procedura oferă garanții suficiente împotriva arbitrariului.
37. Textul contestat nu oferă aceste garanții. Art. 2 definește creditorii masei, iar art. 43 alin. (1) stabilește ordinea prioritară de executare. Niciuna dintre aceste norme nu reglementează procedura de constatare a unei creanțe contestate. Niciuna nu prevede că o creanță litigioasă poate fi încasată direct în procedura art. 68 alin. (10). Niciuna nu autorizează instanța de

insolvabilitate să transforme o contestație împotriva măsurilor administratorului într-o hotărâre de obligare a debitorului la plată.

38. Prioritatea de plată este justificată doar pentru creanțe existente. Ea nu poate fi folosită pentru a crea creanța, pentru a o constata și pentru a o executa. Dacă s-ar admite contrariul, art. 43 alin. (1) ar deveni simultan normă de drept material, normă de competență, normă de procedură și normă de executare. Legea nu spune acest lucru.
39. Riscul patrimonial este evident, din moment ce dacă orice persoană care pretinde o creanță apărută după intentarea insolvabilității poate cere plata prioritară fără titlu judecătoresc, masa debitoare poate fi diminuată prin pretenții neconfirmate. Aceasta afectează nu doar patrimoniul debitorului, ci și interesele celorlalți creditori, care pot vedea masa debitoare redusă în favoarea unei persoane al cărei drept nu a fost stabilit în procedura legală.
40. În insolvabilitate, protecția proprietății nu aparține doar debitorului. Ea protejează și ordinea colectivă a creditorilor. O plată nejustificată către un pretins creditor al masei afectează întreaga procedură.
41. În continuare, relevăm că art. 54 din Constituție impune ca orice restrângere a exercițiului drepturilor fundamentale să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporțională. Interpretarea contestată restrânge dreptul de proprietate al debitorului, dreptul la apărare și dreptul la examinarea cauzei de către instanța competentă. Această restrângere nu este prevăzută de o lege clară.
42. Legea nu prevede că persoana care pretinde o creanță a masei poate evita acțiunea de drept comun. Legea nu prevede că art. 68 alin. (10) poate fi folosit pentru încasarea unei datorii. Legea nu prevede că o creanță contestată poate fi tratată ca obligație executabilă a masei înainte de confirmarea sa. Chiar dacă plata rapidă a obligațiilor masei urmărește un scop legitim, acest scop nu justifică eliminarea garanțiilor procesuale. Plata curentă și prioritară este rezonabilă pentru obligațiile reale, certe și exigibile. Ea devine disproporționată atunci când este extinsă asupra unor pretenții contestate.
43. Există o soluție mai puțin intruzivă și perfect compatibilă cu scopul Legii insolvabilității: persoana care pretinde o creanță contestată trebuie să obțină mai întâi constatarea acesteia în procedura prevăzută de lege, în fața instanței competente, cu achitarea taxei de stat și cu respectarea dreptului la apărare al debitorului. După stabilirea creanței, dacă aceasta întrunește condițiile legii, poate beneficia de prioritatea prevăzută de art. 43 alin. (1).
44. Această soluție păstrează echilibrul între protecția creditorilor masei și protecția debitorului împotriva pretențiilor neconfirmate. Interpretarea opusă sacrifică garanțiile constituționale pentru comoditatea procedurală a pretinsului creditor. Constituția nu permite un asemenea dezechilibru.

Omisiunea legislativă cu relevanță constituțională

45. Prezenta cauză relevă o omisiune legislativă veritabilă. Legea insolvabilității definește creditorii masei, dar nu reglementează clar procedura prin care se stabilește calitatea de creditor al masei atunci când creanța este contestată. Legea spune că asemenea creanțe se execută prioritar, dar nu spune dacă prioritatea operează înainte sau după stabilirea existenței creanței. Legea permite contestarea măsurilor administratorului, dar nu stabilește că această procedură nu poate fi folosită pentru încasarea unei creanțe litigioase de la debitor.
46. Această omisiune afectează direct drepturi fundamentale. Ea permite diminuarea patrimoniului debitorului, afectarea dreptului la apărare, eludarea instanței competente și

crearea unei căi privilegiate de încasare pentru persoanele care își califică unilateral pretențiile ca fiind creanțe ale masei.

47. Omisiunea nu este una de tehnică legislativă minoră. Ea privește însăși delimitarea dintre trei instituții distincte: calitatea de creditor al masei; prioritatea de plată a unei creanțe deja existente; procedura de constatare a unei creanțe contestate. În lipsa acestei delimitări, norma permite confuzia dintre pretenție și creanță, dintre prioritate și titlu, dintre contestație împotriva măsurilor administratorului și acțiune patrimonială în încasare.
48. Această confuzie are relevanță constituțională. Ea nu poate fi lăsată exclusiv la discreția practicii judiciare, deoarece produce ingerințe directe în drepturi fundamentale. Legislatorul nu clarifică că noțiunea de „creditori ai masei” nu poate fi interpretată în sensul că orice persoană care invocă o creanță apărută după intentarea procesului de insolvență dobândește automat dreptul de a obține plata acesteia în procedura de insolvență.
49. O asemenea interpretare ar permite ocolirea regulilor elementare ale procesului civil. Persoana interesată ar evita acțiunea în realizarea dreptului, taxa de stat, competența materială, sarcina probei și controlul riguros al existenței creanței. În final, s-ar ajunge la încasarea unei sume de bani din patrimoniul debitorului printr-o procedură care nu a fost instituită pentru aceasta.
50. În opinia noastră, noțiunea de „creditori ai masei” poate include doar titularii unor creanțe reale, certe și exigibile, nu persoanele care doar pretind existența unei creanțe. Art. 43 alin. (1) poate reglementa doar ordinea de executare a creanțelor existente, nu procedura de creare sau constatare a acestora. Art. 68 alin. (10) poate privi doar controlul măsurilor administratorului, nu încasarea unor datorii litigioase din contul debitorului.
51. Un argument suplimentar care demonstrează neclaritatea și insuficiența garanțiilor procedurale rezultă chiar din conținutul art. 68 alin. (10) din Legea insolvenței.
52. Potrivit acestei norme, instanța de insolvență soluționează contestația împotriva măsurilor administratorului/lichidatorului în termen de 10 zile de la înregistrare, cu citarea contestatorului, a administratorului/lichidatorului și a comitetului creditorilor, având dreptul să suspende, la cererea contestatorului, executarea măsurii contestate.
53. Această structură normativă confirmă natura reală a procedurii. Art. 68 alin. (10) reglementează un mecanism rapid de control judiciar asupra unor măsuri curente ale administratorului insolvenței: acte, acțiuni, operațiuni sau omisiuni produse în administrarea ori supravegherea masei debitoare. Termenul de 10 zile nu este întâmplător. El corespunde unei proceduri urgente, tehnice și incidentale, concepute pentru a verifica legalitatea unei măsuri concrete a administratorului, nu pentru a judeca un litigiu patrimonial complex.
54. Dacă s-ar admite că, în temeiul art. 68 alin. (10), instanța de insolvență poate examina existența, temeiul, întinderea și exigibilitatea unei creanțe comerciale contestate și poate dispune încasarea unei sume de peste 34 milioane lei din contul debitorului, atunci norma ar produce un efect procesual disproporționat față de propria sa structură. O procedură concepută pentru controlul rapid al conduitei administratorului ar deveni, prin interpretare, o acțiune patrimonială de drept comun, fără ca legea să prevadă expres această transformare și fără garanțiile procesuale corespunzătoare.
55. Această interpretare intră în contradicție cu însăși logica art. 68 alin. (10). Norma vorbește despre „măsura contestată” și despre posibilitatea suspendării executării acesteia. Prin urmare, obiectul procedurii este o măsură deja adoptată sau o omisiune imputabilă

- administratorului în exercitarea atribuțiilor sale. Ea nu reglementează constatarea unei datorii, nu stabilește o procedură de administrare deplină a probelor pentru pretenții contractuale, nu instituie reguli privind verificarea actelor primare, a volumelor de lucrări, a scadenței obligației, a facturilor contestate, a actelor de divergență sau a eventualelor expertize tehnico-economice.
56. În cauza pendinte, tocmai aceste elemente sunt determinante. SA „Scana” contestă existența creanței, scadența obligației, valoarea lucrărilor, valabilitatea facturii și îndeplinirea condițiilor contractuale de plată. Nu se discută despre simpla executare curentă a unei obligații evidente, ci despre însăși nașterea și întinderea unui drept patrimonial pretins de SRL „Basconslux”. Aceste obiecții au fost expuse în referința SA „Scana”, unde s-a arătat că plata era condiționată de acte de predare-primire, aprobarea Comitetului creditorilor, documente justificative, iar suma pretinsă este contestată prin acte de divergență.
 57. Prin urmare, interpretarea art. 2 și art. 43 alin. (1) în sensul că simpla invocare a calității de creditor al masei permite valorificarea unei asemenea pretenții prin art. 68 alin. (10) ridică o problemă constituțională serioasă. Această interpretare permite examinarea unei pretenții patrimoniale într-o procedură care, prin termenul său de 10 zile, prin participanții indicați de lege și prin obiectul său limitat la măsurile administratorului, nu este destinată soluționării unui litigiu de drept comun.
 58. Sub aspectul art. 20 din Constituție, aceasta afectează dreptul la examinarea cauzei de către instanța competentă și în procedura corespunzătoare naturii litigiului. O creanță comercială contestată, de o valoare considerabilă, presupune un proces contradictoriu real, nu un incident procedural accelerat. Dreptul la justiție nu este respectat atunci când o cerere de încasare este introdusă sub forma unei contestații împotriva măsurilor administratorului, iar instanța ajunge să examineze un litigiu patrimonial fără cadrul legal propriu unei acțiuni în realizarea dreptului.
 59. Sub aspectul art. 26 din Constituție, dreptul la apărare este afectat pentru că debitorul este constrâns să combată o pretenție patrimonială complexă într-o procedură cu durată extrem de scurtă, creată pentru verificarea unor măsuri administrative ale administratorului insolvabilității. Dreptul la apărare nu se reduce la posibilitatea formală de a depune o referință. El presupune timp efectiv, cadru procesual adecvat, posibilitatea administrării probelor necesare și examinarea cauzei potrivit naturii sale reale.
 60. Sub aspectul art. 46 din Constituție, riscul este și mai grav. Dacă o asemenea procedură poate produce efectul obligării debitorului la plata unei sume enorme, patrimoniul masei debitoare poate fi diminuat fără garanțiile pe care legea le atașează în mod normal unei acțiuni patrimoniale. În procedura insolvabilității, o asemenea diminuare afectează nu doar debitorul, ci și ceilalți creditori, deoarece masa debitoare reprezintă garanția comună a tuturor participanților la procedură.
 61. Această situație demonstrează omisiunea legislativă cu relevanță constituțională. Legea nu stabilește cu suficientă claritate că art. 68 alin. (10) este impropriu pentru constatarea și încasarea unei creanțe patrimoniale contestate. Legea nu delimitează între controlul măsurilor administratorului și judecarea unei acțiuni în realizarea dreptului. Legea nu precizează ce se întâmplă atunci când persoana care invocă statutul de creditor al masei nu deține o creanță recunoscută sau constatată, ci doar o pretenție litigioasă. Această lipsă de delimitare permite deturnarea unei proceduri urgente și incidentale într-un mecanism de obținere a unui efect patrimonial major. Or, claritatea legii nu este o exigență formală. Ea este

garanția că drepturile patrimoniale nu pot fi afectate prin proceduri improprii, iar calitatea de creditor al masei nu poate fi transformată într-o prezumție de existență a creanței.

E. Cerințele Autorului:

Prin prezenta, se solicită Înaltei Curți admiterea spre examinare a prezentei sesizări și exercitarea controlului constituționalității noțiunii „creditori ai masei” din art. 2 al Legii insolvenței nr. 149/2012, în coroborare cu art. 43 alin. (1) și art. 68 alin. (10) din aceeași lege, în măsura în care aceste prevederi nu reglementează cu suficientă claritate condițiile, limitele și procedura prin care o creanță contestată, pretins apărută după intentarea procesului de insolvență, poate fi calificată drept creanță a masei debitoare și valorificată din contul debitorului insolvent printr-o contestație împotriva măsurilor administratorului insolvenței, cu efect patrimonial echivalent unei acțiuni în realizarea dreptului, din perspectiva art. 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

Nu sunt.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria mea onoare că informațiile prezentate Curții în prezenta sesizare sunt veridice

Cu deosebită considerație,
Culcițchi Anatolie

ÎNCHEIERE

În numele Legii

26 mai 2026

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Central

În componența completului:

Președintele ședinței, judecătorul

Guțan Vitalie

Grefier

Boclinca Gabriela

examinând în sediul instanței, în ședință publică, în cauza intentată la contestația creditorului SRL "Basconslux" împotriva măsurilor luate de administratorul insolvenței SA "Scana", Vasilev Ruslan

cererea reprezentantului debitorului SA "Scana", Culcițchi Anatolie, avocatul Leșanu Tudor de ridicare a excepției de neconstituționalitate,

A CONSTATAT:

La 10.10.2024, creditorul SRL "Basconslux" a înaintat contestație împotriva măsurilor luate de administratorul insolvenței SA "Scana", Vasilev Ruslan, în temeiul art. 68 alin. (10) din Legea insolvenței.

În motivarea contestației, creditorul contestatar a invocat că, compania SRL "Basconslux" a executat lucrări de construcție în temeiul Contractului de colaborare din data de 24.12.2019 și Contractului de ipotecă nr. 1-47 din 21.01.2023, în perioada anilor 2020-2023 pentru finalizarea blocurilor locative amplasate în str. Petru Rareș nr. 55/1 și nr. 55/2 în valoare totală de 34 283 577,11 lei.

Indică că până la momentul de față, SA "Scana" nu a achitat valoarea lucrărilor de reparație, cu toate că și-a asumat obligația să le achite.

Efectuarea lucrărilor de reparație este confirmată prin actele semnate de reprezentanții SA "Scana" și SRL "Basconslux", precum și recunoscute de acestea prin semnarea Contractului de ipotecă din 21.01.2023.

Prin cererea înaintată către administratorul insolvenței SA "Scana" în procedura planului, recepționată de ultimul la data de 04.09.2024, compania SRL "Basconslux" a solicitat achitarea sumei de 34 283 577,11 lei.

Administratorul insolvenței SA "Scana" în procedura planului nu a oferit careva explicații în privința lipsei achitărilor sumei sus-menționate, dar nici nu a efectuat achitarea acestei sume.

În conformitate cu art. 68 alin. (10) din Legea insolvenței - Reprezentantul debitorului, orice creditor pot face contestație împotriva măsurilor luate de administrator/lichidator. Instanța de insolvență va soluționa contestația în termen de 10 zile de la înregistrare, cu citarea contestatorului, a administratorului/lichidatorului și a comitetului creditorilor, având dreptul să suspende, la cererea contestatorului, executarea măsurii contestate.

Ținând cont că obligația de restituire a sumei date a apărut după intentarea procesului de insolvență, această creanță este o creanță a masei.

În conformitate cu art. 2 din Legea insolvenței, în sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică: *creditori ai masei* - creditori ale căror creanțe față de debitor au apărut după intentarea procesului de insolvență și se execută în prealabil, în mod curent, pe măsura apariției lor.

În conformitate cu alin. (1) a art. 43 din Legea insolvenței: *Din masa debitoare se acoperă în primul rând cheltuielile procesului de insolvență și obligațiile masei debitoare.*

Pornind de la cele expuse, solicită creditorul contestatar obligarea administratorului insolvenței Vasilev Ruslan și SA "Scana" în procedura planului să achite către compania SRL "Basconslux" suma în mărime de 34 283 577,11 lei.

La 20.05.2025, reprezentantul debitorului SA "Scana", Culcițchi Anatolie, avocatul Leșanu Tudor a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale în vederea exercitării controlului constituționalității noțiunii "creditori ai masei" din art. 2 al Legii insolvenței nr. 149/2012, în coroborare cu art. 43 alin. (1) și art. 68 alin. (10) din aceeași lege, în măsura în care aceste prevederi nu reglementează cu suficientă claritate condițiile, limitele și procedura prin care o creanță contestată, pretins apărută după intentarea procesului de insolvență, poate fi calificată drept creanță a masei debitoare și valorificată din contul debitorului insolvent printr-o contestație împotriva măsurilor administratorului insolvenței, cu efect patrimonial echivalent unei acțiuni în realizarea dreptului, din perspectiva art. 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

Reprezentantul debitorului SA "Scana", Culcițchi Anatolie în ședință a susținut cererea și a solicitat admiterea ei.

Reprezentanții creditorului SRL "Basconslux", Baci Rodica și avocatul Ciofu Vitalie au solicitat respingerea cererii.

Administratorul insolvenței SA "Scana", Stejar Veaceslav în ședință nu s-a prezentat, fiind legal citat.

Analizând solicitările formulată de către reprezentantul debitorului SA "Scana", Culcițchi Anatolie, avocatul Leșanu Tudor privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată o admite, din considerentele ce urmează.

Potrivit prevederilor art. 1 alin. (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, procesul de insolvență se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și cu cele ale prezentei legi.

Reglementări similare se regăsesc și în art. 356 Cod de procedură civilă, potrivit cărora cererea de declarare a insolvenței se judecă în instanță conform normelor generale din prezentul cod, cu excepțiile și completările stabilite de legislația insolvenței.

Potrivit art. 12¹ alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

(2) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

(3) Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

În acest context, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, a relevat următoarele: "82. [j]udecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita

exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. 83. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.”

Astfel, din conținutul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, instanța reține că aceasta vizează următoarele aspecte: exercitarea controlului constituționalității noțiunii ”creditori ai masei” din art. 2 al Legii insolvenței nr. 149/2012, în coroborare cu art. 43 alin. (1) și art. 68 alin. (10) din aceeași lege, în măsura în care aceste prevederi nu reglementează cu suficientă claritate condițiile, limitele și procedura prin care o creanță contestată, pretins apărută după intentarea procesului de insolvență, poate fi calificată drept creanță a masei debitoare și valorificată din contul debitorului insolvent printr-o contestație împotriva măsurilor administratorului insolvenței, cu efect patrimonial echivalent unei acțiuni în realizarea dreptului, din perspectiva art. 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

În acest context, instanța menționează că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, articolului 4 alin. (1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative ține de competența Curții Constituționale.

Astfel, sub aspectul verificării întrunirii condițiilor stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, instanța menționează că, normele vizate de către reprezentantul autorului sesizării constituie obiect al controlului de constituționalitate.

De asemenea, ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către reprezentantul debitorului SA ”Scana”, Culcițchi Anatolie, avocatul Leșanu Tudor, iar normele vizate nu au mai făcut obiectul controlului de constituționalitate sub aspectul invocat.

Din aceste considerente, ținând cont că normele solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei deduse judecății, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, instanța admite solicitarea reprezentantului debitorului SA ”Scana”, Culcițchi Anatolie, avocatul Leșanu Tudor și ridică excepția de neconstituționalitate a noțiunii ”creditori ai masei” din art. 2 al Legii insolvenței nr. 149/2012, în coroborare cu art. 43 alin. (1) și art. 68 alin. (10) din aceeași lege, în măsura în care aceste prevederi nu reglementează cu suficientă claritate condițiile, limitele și procedura prin care o creanță contestată, pretins apărută după intentarea procesului de insolvență, poate fi calificată drept creanță a masei debitoare și valorificată din contul debitorului insolvent printr-o contestație împotriva măsurilor administratorului insolvenței, cu efect patrimonial echivalent unei acțiuni în realizarea dreptului, din perspectiva art. 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

În conformitate cu art. 1 alin. (4) din Legea insolvenței, art. 12¹, art. 269-270 Cod de procedură civilă, instanța de judecată,

d i s p u n e:

Se admite cererea reprezentantului debitorului SA ”Scana”, Culcițchi Anatolie, avocatul Leșanu Tudor de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a noțiunii ”creditori ai masei” din art. 2 al Legii insolvenței nr. 149/2012, în coroborare cu art. 43 alin. (1) și art. 68 alin. (10) din aceeași lege, în măsura în care aceste prevederi nu reglementează cu suficientă claritate

condițiile, limitele și procedura prin care o creanță contestată, pretins apărută după intentarea procesului de insolvență, poate fi calificată drept creanță a masei debitoare și valorificată din contul debitorului insolvent printr-o contestație împotriva măsurilor administratorului insolvenței, cu efect patrimonial echivalent unei acțiuni în realizarea dreptului, din perspectiva art. 20, 23, 26, 46 și 54 din Constituție.

Se continuă examinarea contestației creditorului SRL "Basconslux" împotriva măsurilor luate de administratorul insolvenței SA "Scana", Vasiliev Ruslan, până la pledoaria, care se amână până la soluționarea de către Curtea Constituțională a sesizării privind excepția de neconstituționalitate.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere și sesizarea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, pentru a fi examinate conform competenței.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

/semnătura/

Guțan Vitalie

Copia corespunde originalului
Judecătorul

Guțan Vitalie